

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS LYTIES PAGRINDU „RELAX NIGHT CLUB VILNIUS“ TAIKANT NUOLAIDAS MOTERIMS TYRIMO

2018 m. vasario 27 d. Nr. (17)SI-25)SP-23

Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) gavo informaciją apie tai, kad „Relax Night Club Vilnius“ socialinio tinklo *Facebook* paskyroje buvo patalpinti renginio „Techno Weekend“, vykusio 2017 m. gruodžio 22 d., ir „Techno Weekend 2“, vykusio 2018 m. sausio 12 d., skelbimai. Šiuose skelbimuose nurodyta, kad merginoms įėjimas yra nemokamas, o visiems kitiems – 4 eurai, taigi asmenys yra diferencijuojami (dėl įėjimo kainos) pagal lytį. Renginių nuorodos socialiniame tinkle *Facebook*: <https://www.facebook.com/events/186880931886743/>, <https://www.facebook.com/events/320128868503751/>.

Tokio tipo asmenų diferencijavimas (dėl įėjimo kainos) pagal lytį galimai diskriminuoja asmenis dėl lyties bei galimai pažeidžia Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytas pareigas, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendinamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo visiems vartotojams, nesvarbu, kokia jų lytis, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ar garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas; suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu ir 24 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė 2017 m. gruodžio 22 d. pradėjo tyrimą dėl galimų Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo pažeidimų, t. y., dėl galimos diskriminacijos lyties pagrindu teikiant paslaugas.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. sausio 9 d. raštu Nr. (17)SI-25)S-19 UAB „Toledmas“ (šiai įmonei priklauso „Relax Night Club Vilnius“; toliau – Bendrovė) vadovo paprašyta motyvuotai paaiškinti, ar vykstant renginiams „Techno Weekend“ ir „Techno Weekend 2“ moterims ir vyrams buvo taikomos skirtingos įėjimo į klubą kainos; jei taip – kuo remiantis; kas organizuoja minėtus renginius ir nustato įėjimo kainas; kas paskelbė renginio reklamą socialiniame tinkle *Facebook*. Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu.

Vadovaujantis Lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2018 m. sausio 23 d. raštu Nr. (17)SI-25)S-52 buvo paprašyta renginio organizatoriaus P. L. motyvuotai paaiškinti, ar jis organizavo minėtus renginius ir nustatė įėjimo kainas; ar renginių metu moterims ir vyrams buvo taikomos skirtingos įėjimo į klubą kainos; jei taip, kokios ir kuo remiantis. Buvo paprašyta pateikti turimų sutarčių, sudarytų su Bendrove dėl minėtų renginių, kopijas. Taip pat buvo paprašyta pateikti kitą svarbią informaciją, susijusią su atliekamu tyrimu. 2018 m. vasario 14 d. elektroniniu paštu buvo pakartotinai paprašyta pateikti atsakymą į pateiktus klausimus.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2018 m. sausio 15 d. Tarnyboje gautas UAB „Toledmas“ direktoriaus raštas „Dėl informacijos pateikimo“. Raštu direktorius informavo, kad į nurodytus renginius buvo taikomos skirtingos įėjimo kainos. Renginiai buvo „nukreipti į pramogas poroms, kadangi dalį renginio apima ir šokių organizavimas“. Pasak bendrovės direktoriaus, susiklosčiusi praktika rodo, kad organizuojant panašaus pobūdžio renginius į juos atvyksta ženkliai daugiau vyrų nei moterų. Siekiant išlaikyti tinkamą vyrų ir moterų proporciją, reikalingą šokių organizavimui, buvo siekiama paskatinti moterų dalyvavimą šiame renginyje, todėl buvo pasirinktas renginio organizavimo modelis taikant bilietų kainų skirtumą moterų naudai. Organizatoriai tai traktavo ne kaip vyrų diskriminaciją, o kaip lengvatą moterims, siekiant pritraukti dalyvauti renginyje, taip sudarant galimybę vyrams šokti poroje. Bendrovės direktorius pažymėjo, kad panaši praktika yra taikoma ir daugelyje renginių, kurių metu vyksta šokiai.

Šiuo renginius organizavo bei kainas nustatė organizatorius P. L. Renginis buvo paskelbtas socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „Weekend.ON“.

Paprašius, Bendrovės direktorius 2018 m. sausio 24 d. pateikė paslaugų teikimo sutartis Nr. 0/2 ir Nr. 0/12, sudarytas su renginių organizatoriumi P. L. Sutartyse dėl renginių Bendrovė įsipareigojo suteikti „Relax Night Club Vilnius“ patalpas ir klubo paslaugas P. L. renginių metu.

2018 m. vasario 15 d. elektroniniu paštu P. L. Tarnybą informavo, kad jos „laišką gavo ir perskaitė ir daugiau jokių merginų nemokamai nepraleidžia į renginius“.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Tyrimo metu buvo vertinama, ar UAB „Toledmas“ ir renginių organizatorius P. L. nustatydami skirtingas kainas pagal lytį nepažeidė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 ir 2 punktuose nustatytų pareigų, pagal kurias prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo visiems vartotojams, nesvarbu, kokia jų lytis, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ar garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas; suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą.

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos, kurios tikslas – saugoti pagrindines žmogaus teises, atitinkančias Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos garantuojamas teises, III antraštinėje dalyje, skirtoje lygybei, įtvirtintas lygybės prieš įstatymą principas (20 straipsnis), taip pat įtvirtintas bet kokios diskriminacijos draudimas, ypatingai dėl asmens lyties, rasės, odos spalvos, tautinės ar socialinės kilmės, genetinių bruožų, kalbos, religijos ar tikėjimo, politinių ar kitokių pažiūrų, priklausymo tautinei mažumai, turtinės padėties, gimimo, negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos. Specifiškai 23 straipsnyje nustatomas moterų ir vyrų lygybės principas, pabrėžiama, kad visose srityse turi būti užtikrinta moterų ir vyrų lygybė, įskaitant priėmimą į darbą, darbą ir atlyginimą. Pagal Chartijos turinį darytina išvada, kad Europos Sąjungos institucijose ypatingas dėmesys skiriamas lyčių lygybei.

2004 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2004/113/EB įgyvendinamas vienodo požiūrio į moteris ir vyrus principas dėl galimybės naudotis prekėmis bei paslaugomis ir prekių tiekimo bei paslaugų teikimo, siekiama sukurti sistemą kovai su diskriminacija dėl lyties ir užtikrinti lygias galimybes naudotis prekėmis bei paslaugomis ir tiekti prekes bei teikti paslaugas, siekiama valstybėse

narėse įgyvendinti vienodo požiūrio į vyrus ir moteris principą. Direktyvoje teigiama, kad vyrų ir moterų lygybės principas yra vienas iš Europos Sąjungos pagrindinių principų.

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintas pamatinis lygybės principas. Konstitucijos 29 straipsnyje skelbiama, jog įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys yra lygūs, žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Aiškindamas Konstitucijos 29 straipsnio nuostatas, Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas, kurio turi būti laikomasi ir leidžiant įstatymus, ir juos taikant, ir vykdant teisingumą, įpareigoja vienodus faktus teisiškai vertinti vienodai ir draudžia iš esmės tokius pat faktus savavališkai vertinti skirtingai, kad konstitucinis visų asmenų lygybės principas reiškia žmogaus prigimtine teisę būti traktuojamam vienodai su kitais, įtvirtina formalią visų asmenų lygybę, taip pat kad asmenys negali būti diskriminuojami arba kad jiems negali būti teikiama privilegijų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius (Konstitucinio Teismo 1998 m. lapkričio 11 d. nutarimas). Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas būtų pažeistas, jeigu tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, būtų kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisinamas (Konstitucinio Teismo 1996 m. lapkričio 20 d. ir 2003 m. gruodžio 30 d. nutarimai).

Lygių galimybių įstatymo 1 straipsnyje nustatyta, jog šio įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų įgyvendintos Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 straipsnio nuostatos, įtvirtinančios asmenų lygybę ir draudimą varžyti žmogaus teises ir teikti jam privilegijas lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Taip pat šiuo įstatymu siekiama, kad būtų įgyvendintos ir Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, kitų tarptautinių sutarčių nuostatos. Taigi Konstitucijoje įtvirtintos asmenų lygybę reglamentuojančios pagrindinės nuostatos yra perkeltos į Lygių galimybių įstatymą, kuriuo draudžiama diskriminacija šio įstatymo taikymo srityje ne tik dėl konstitucinių nediskriminavimo pagrindų, bet ir dėl kitų žmogaus tapatybės požymių ar priskiriamų savybių, kurios yra įtvirtintos Lygių galimybių įstatyme.

Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje diskriminacija apibrėžiama kaip tiesioginė ar netiesioginė diskriminacija, priekabiavimas, nurodymas diskriminuoti dėl lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės

orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos. Tiesioginė diskriminacija pagal Lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 9 dalį laikomas elgesys su asmeniu, kai dėl pirmiau išvardintų pagrindų asmeniui taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui. Analogiškos nuostatos numatytos atitinkamai Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 2 straipsnio 1 ir 9 dalyse.

Tiriamu atveju renginiuose „Techno Weekend“ ir „Techno Weekend 2“, vykusiuose „Relax Night Club Vilnius“ 2017 m. gruodžio 22 ir 2018 m. sausio 12 dienomis, buvo nustatytos skirtingos kainos pagal lytį – moterims nemokamai, kitiems – 4 eurai. Tyrimo metu nustatyta, kad šiuos renginius organizavo ir kainas nustatė bei socialiniame tinkle *Facebook* paskelbė P. L., kuris iš UAB „Toledmas“ gavo paslaugas ir patalpas, reikalingas renginiui.

Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 1 punktu, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo visiems vartotojams, nesvarbu, kokia jų lytis, taikyti vienodas apmokėjimo sąlygas ar garantijas už tokius pačius ir vienodos vertės gaminius, prekes ir paslaugas. Nagrinėjamu atveju nustatytos skirtingos paslaugos, t. y., dalyvavimo renginyje, kainos atsižvelgiant į paslaugų gavėjų lytį. Taigi konstatuotina, kad šiuo atveju yra padarytas pažeidimas, nustatytas Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 1 punkte, pagal kurį prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiančiais moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei žindymo, taikomos skirtingos apmokėjimo sąlygos ar garantijos už tokias pačias ir tokios pačios vertės prekes, paslaugas ir gaminius ar nustatomos skirtingos prekių ir paslaugų pasirinkimo galimybės.

Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 10 straipsnio 8 punkte numatyta, kad moterų ir vyrų lygių teisių pažeidimu laikomi bet kokie veiksmai ar kitoks elgesys, kuriais asmuo diskriminuojamas dėl lyties, išskyrus atvejus, kai prekių pardavimą ar paslaugų teikimą vien tik ar visų pirma vienos lyties asmenims pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis. Nagrinėjamu atveju Bendrovė teigė, kad renginio tikslas buvo šokti poromis, todėl moterys buvo įleidžiamos nemokamai, nes įprasta, kad tokiuose renginiuose vyrų pasirodo daugiau negu moterų. Šiuo atveju galima teigti, kad tikslas organizuoti šokius poromis yra teisėtas, bet jo siekiant taikomos dėl lyties skirtingos kainos nelaikytinos tinkama ir būtina priemone. To paties tikslo galima būtų siekti ir kitomis priemonėmis, kurios nesukurtų diskriminacinės aplinkos ir neteiktų privilegijų vienai iš lyčių. Darytina išvada, kad šiuo atveju taikoma lengvata moterims (nemokamas įėjimas į renginį) nėra pagrįsta ir pateisinama.

Remiantis Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 straipsnio 2 punkto nuostatomis, prekių pardavėjas, gamintojas ar paslaugų teikėjas, įgyvendindamas moterų ir vyrų lygias teises, privalo, suteikdamas vartotojams informaciją apie gaminius, prekes ir paslaugas arba jas reklamuodamas, užtikrinti, kad joje nebūtų išreiškiamas pažeminimas, paniekinimas arba teisių apribojimas ar privilegijų teikimas dėl asmens lyties bei formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis yra pranašesnė už kitą. Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punkte numatyta, kad prekių pardavėjo, gamintojo ar paslaugų teikėjo veiksmai pripažįstami pažeidžiantys moterų ir vyrų lygias teises, jeigu dėl asmens lyties, įskaitant mažiau palankų požiūrį į moteris dėl nėštumo ir gimdymo bei žindymo, informuojant apie gaminius, prekes ir paslaugas arba reklamuojant jas, formuojamos visuomenės nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą, taip pat vartotojai diskriminuojami dėl jų lyties. Renginiai buvo paskelbti socialinio tinklo *Facebook* paskyroje „Weekend.ON“, taigi informacija apie renginius ir jų sąlygas buvo viešai prieinama. Kadangi informacijoje apie renginius buvo nurodyta, kad moterims įėjimas yra nemokamas, o kitiems – 4 eurai, konstatuotina, jog šioje informacijoje yra formuojama nuostata, kad viena lytis (šiuo atveju – moterys) yra pranašesnė už kitą, nes joms, priešingai nei vyrams, organizuoto renginio paslaugos siūlomos nemokamai. Konstatuotina, kad šioje situacijoje išvelgtinas moterų ir vyrų teisių pažeidimas, įtvirtintas Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 2 punkte.

Pagal Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 7 ir 13 straipsnius, atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus numatoma prekių pardavėjui, gamintojui ar paslaugų teikėjui, taigi „Techno Weekend“ ir „Techno Weekend 2“ renginius organizavę, ir skirtingas dėl lyties įėjimo kainas nustatęs P. L. yra atsakingas dėl moterų ir vyrų lygių galimybių pažeidimo.

UAB „Toledmas“, suteikusiai patalpas ir kitas paslaugas „Techno Weekend“ ir „Techno Weekend 2“ renginių metu, rekomenduotina atkreipti dėmesį, kokiems renginiams suteikia savo patalpas ir paslaugas, bei patikrinti savo patalpose vykstančių renginių sąlygas, siekiant išvengti galimos diskriminacijos.

Konstatuotina, kad P. L., nustatydamas savo organizuojamuose renginiuose „Techno Weekend“ ir „Techno Weekend 2“ skirtingą įėjimo mokestį vyrams (4 eurai) ir moterims (nemokamai), tiesiogiai diskriminavo vyrus ir padarė Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 13 straipsnio 1 ir 2 punktuose įtvirtintus pažeidimus.

Atsižvelgdama į tai, kas išdėstyta, bei vadovaudamasi Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo 19 straipsniu bei Lygių galimybių įstatymo 14 straipsniu, 15 straipsniu ir 29 straipsnio 2 dalies 6 punktu:

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Įspėti P. L. dėl padaryto pažeidimo.
2. Su sprendimu supažindinti P. L. ir UAB „Toledmas“ direktorių.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė